



An Examination of Mystical Interpretations of Surah Al-Kahf and Their Impact on Islamic Political Philosophy

Ahmad Sadeghi¹

1. Department of Islamic Studies, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran*

Abstract

This article examines the mystical interpretations of Surah Al-Kahf and their impact on Islamic political philosophy. It begins with the introduction and analysis of Surah Al-Kahf and its stories, followed by an exploration of mystical interpretations of these stories. The stories of the Companions of the Cave, Moses and Khidr, and Dhul-Qarnayn are highlighted as the main focal points of mystical interpretations, with their spiritual and metaphysical concepts elaborated. The study also analyzes the influence of these interpretations on mystical thought and the fundamental principles of Islamic political philosophy. The findings indicate that mystical interpretations of Surah Al-Kahf can enhance the understanding of Quranic concepts and strengthen the notions of justice, freedom, and righteous governance in Islamic societies. Subsequent sections of the article explore contemporary interpretations of Surah Al-Kahf and their effects on Islamic political philosophy, providing critical analysis of modern interpretations and their role in shaping current political and social thoughts. Finally, the article offers suggestions for future research to leverage these interpretations for the enrichment of mystical thought and Islamic political philosophy.

Keywords: *Surah Al-Kahf, mystical interpretation, Islamic political philosophy, justice, freedom, righteous governance, contemporary interpretation*

* Corresponding author: as.sadeghi@yahoo.com

How to cite: Sadeghi, A. (2022). An Examination of Mystical Interpretations of Surah Al-Kahf and Their Impact on Islamic Political Philosophy. *Islamic Mysticism and Quranic Vision*, 2(2), 25-36.



© 2022 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.



Extended Abstract

The mystical interpretations of Surah Al-Kahf hold a significant place in Islamic thought, offering profound insights into spiritual and political dimensions of life. This article aims to explore the impact of these interpretations on Islamic political philosophy. Surah Al-Kahf, a Makki chapter of the Quran, comprises stories that encapsulate themes of faith, patience, wisdom, and justice, all of which are pivotal in both mystical and political discourses. The Companions of the Cave, Moses and Khidr, and Dhul-Qarnayn are the key stories that form the basis for this exploration (1).

Mystical interpretations of Surah Al-Kahf delve into the deeper, esoteric meanings behind these narratives. For instance, the story of the Companions of the Cave is viewed as an allegory of spiritual awakening and the soul's journey towards divine truth. Ibn Arabi interprets the Cave as the heart, where one retreats to find peace and divine connection, away from worldly distractions (1). Similarly, the narrative of Moses and Khidr highlights the necessity of divine guidance and the limitations of human understanding. Khidr represents the hidden wisdom that transcends human logic, teaching that ultimate knowledge belongs to God alone (2). These interpretations emphasize themes such as inner purification, divine love, and the quest for ultimate truth, which are central to Sufism and Islamic mysticism.

The mystical readings of Surah Al-Kahf significantly influence Islamic political philosophy, particularly through their emphasis on justice, leadership, and governance. The story of Dhul-Qarnayn, for instance, is often cited as an exemplar of righteous and just leadership. Dhul-Qarnayn is portrayed as a just ruler who uses his power to establish justice and protect the oppressed, embodying the ideal qualities of a leader in Islamic thought (3). This narrative reinforces the concept that political power should be exercised with wisdom and justice, aligning with the Quranic emphasis on justice ('adl) as a foundational principle of governance. Moreover, the story of the Companions of the Cave underscores the importance of religious freedom and resistance against tyranny, principles that resonate deeply with contemporary political values.

In modern times, the interpretations of Surah Al-Kahf have evolved to address contemporary socio-political contexts. Scholars like Fadlillah and Mahfudh (2019) argue that the story of the Companions of the Cave can be seen as a metaphor for resistance against oppressive regimes and the struggle for religious freedom (4). This aligns with modern human rights discourse and emphasizes the Quran's relevance to current issues of justice and governance. However, these contemporary interpretations are not without criticism. Critics argue that some modern readings may oversimplify or distort the original spiritual messages to fit contemporary agendas (5). It is crucial to balance the timeless spiritual lessons of the Quran with the need to address modern socio-political challenges without compromising the essence of the text.

Mystical interpretations continue to shape modern Islamic political thought by providing a framework for understanding the ethical and spiritual dimensions of governance. The emphasis on inner purification and



moral integrity in leaders, as derived from stories like those of Dhul-Qarnayn and Khidr, underscores the importance of ethical leadership. Modern political thinkers in the Islamic world often draw on these narratives to advocate for leaders who embody both spiritual and moral virtues. As Amrulloh et al. (2022) suggest, the integration of mystical principles into political theory can offer a holistic approach to governance that transcends mere legalism and incorporates ethical and spiritual considerations (6).

Future research should focus on further exploring the intersection of mystical interpretations and political philosophy in Islam. Comparative studies between traditional and contemporary interpretations can shed light on how these readings adapt to changing socio-political landscapes while maintaining their spiritual core. Additionally, examining the practical implications of mystical teachings on contemporary political structures could provide valuable insights into creating more just and ethical governance systems. The findings of this study underscore the enduring relevance of Surah Al-Kahf's mystical interpretations in both spiritual and political realms, highlighting their potential to enrich modern Islamic thought and practice (3).

In conclusion, the mystical interpretations of Surah Al-Kahf offer profound insights that extend beyond spiritual enrichment to encompass ethical and political dimensions of life. These interpretations not only deepen the understanding of Quranic narratives but also provide valuable guidance for contemporary political thought in the Islamic world. By integrating the timeless wisdom of these mystical teachings into modern governance, it is possible to foster a more just, ethical, and spiritually aware society. This article highlights the need for continued exploration of these rich interpretative traditions to fully appreciate their impact on both individual spirituality and collective political life.

بررسی تفسیرهای عرفانی سوره کهف و تاثیر آنها بر فلسفه سیاسی اسلامی

احمد صادقی^۱

۱. گروه معارف اسلامی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران *

چکیده

این مقاله به بررسی تفسیرهای عرفانی سوره کهف و تاثیر آنها بر فلسفه سیاسی اسلامی می‌پردازد. ابتدا به معرفی و تحلیل سوره کهف و داستان‌های آن پرداخته می‌شود و سپس تفسیرهای عرفانی این داستان‌ها بررسی می‌شوند. داستان‌های اصحاب کهف، موسی و خضر، و ذوالقرنین به عنوان محورهای اصلی تفسیرهای عرفانی مطرح می‌شوند و مفاهیم روحانی و معنوی هر کدام تبیین می‌گردد. همچنین، تاثیر این تفسیرها بر تفکر عرفانی و اصول و مبانی فلسفه سیاسی اسلامی تحلیل می‌شود. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که تفسیرهای عرفانی سوره کهف می‌توانند به درک عمیق‌تر از مفاهیم قرآنی و تقویت مفاهیم عدالت، آزادی، و حکمرانی عادلانه در جوامع اسلامی کمک کنند. در بخش‌های بعدی مقاله، به بررسی تفسیرهای معاصر از سوره کهف و تأثیرات آنها بر فلسفه سیاسی اسلامی پرداخته می‌شود. همچنین، نقد و تحلیل انتقادی تفسیرهای معاصر و نقش آنها در شکل‌دهی به افکار سیاسی و اجتماعی امروز بررسی می‌شود. در نهایت، پیشنهاداتی برای تحقیقات آینده مطرح می‌شود تا بتوان از این تفسیرها برای تقویت تفکر عرفانی و فلسفه سیاسی اسلامی بهره‌برداری کرد.

کلیدواژگان: سوره کهف، تفسیر عرفانی، فلسفه سیاسی اسلامی، عدالت، آزادی، حکمرانی عادلانه، تفسیر معاصر.

* نویسنده مسئول: fooladia@yahoo.com

صادقی، احمد. (۱۴۰۱). بررسی تفسیرهای عرفانی سوره کهف و تاثیر آنها بر فلسفه سیاسی اسلامی. *بینش قرآنی و عرفان اسلامی*، ۲(۲)، ۲۵-۳۶.

بیانیه حق نشر و مجوز: © ۱۴۰۱ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده (گان) است.

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.



سوره کهف یکی از سوره‌های مکی قرآن کریم است که به دلیل داستان‌های جذاب و پرمعنا، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این سوره شامل چهار داستان اصلی است: اصحاب کهف، موسی و خضر، ذوالقرنین، و مردی با دو باغ. هر کدام از این داستان‌ها حاوی درس‌های معنوی و اخلاقی عمیقی هستند که توجه مفسران و عرفا را به خود جلب کرده‌اند. داستان اصحاب کهف در مورد گروهی از جوانان است که به دلیل ایمان به خداوند، از ظلم و ستم حاکم فرار کرده و در غاری پناه می‌گیرند. داستان موسی و خضر به دنبال جستجوی حکمت و دانشی است که خضر به موسی می‌آموزد. داستان ذوالقرنین نیز به مسئله حکومت و عدالت پرداخته و نقش یک حاکم عادل را به تصویر می‌کشد.

سوره کهف در ادبیات عرفانی و فلسفه سیاسی اسلامی جایگاه برجسته‌ای دارد. این سوره به ویژه به دلیل مضامین عرفانی‌اش مانند تأمل در مسائل روحانی و معنوی، انزوا و فرار از دنیا، و جستجوی حکمت و دانش، مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر این، داستان‌های سوره کهف تأثیرات عمیقی بر اندیشه‌های فلسفه سیاسی اسلامی داشته‌اند. به عنوان مثال، داستان ذوالقرنین به مسئله حکومت و عدالت می‌پردازد که از مبانی اصلی فلسفه سیاسی اسلامی محسوب می‌شوند.

هدف این مقاله بررسی تفسیرهای عرفانی سوره کهف و تاثیر آن‌ها بر فلسفه سیاسی اسلامی است. این مطالعه به دنبال پاسخ به سؤالات زیر است:

- چگونه تفسیرهای عرفانی سوره کهف مفاهیم معنوی و اخلاقی را تبیین می‌کنند؟
- چه تأثیری این تفسیرها بر اندیشه‌های فلسفه سیاسی اسلامی دارند؟
- چگونه می‌توان از این تفسیرها برای درک بهتر فلسفه سیاسی اسلامی استفاده کرد؟

تحلیل سوره کهف

موضوعات و مفاهیم اصلی

سوره کهف شامل مجموعه‌ای از داستان‌ها و آموزه‌های قرآنی است که هر کدام به نوعی به مسائل معنوی و اخلاقی پرداخته‌اند. این سوره به طور کلی به موضوعاتی چون ایمان، صبر، تقوا، و حکمت می‌پردازد. یکی از مفاهیم اصلی این سوره، بحث در مورد امتحانات الهی و چگونگی برخورد انسان‌ها با آنهاست. این امتحانات می‌تواند شامل امتحان‌های ایمانی، مادی، و معنوی باشد. به عنوان مثال، داستان اصحاب کهف به مسئله پایداری در ایمان و فرار از فتنه‌های دینی اشاره دارد (1).

سوره کهف همچنین به مفهوم هدایت و ارشاد الهی می‌پردازد. داستان موسی و خضر نمونه‌ای از جستجوی حکمت و دانشی است که فراتر از درک بشر است و تنها با هدایت الهی می‌توان به آن دست یافت (2). این داستان نشان می‌دهد که حتی پیامبران نیز به دنبال حکمت و علم الهی هستند و نیازمند راهنمایی خداوند می‌باشند.

جایگاه سوره کهف در قرآن



سوره کهف به دلیل مضامین عمیق و آموزنده‌اش، در میان سوره‌های قرآن جایگاه ویژه‌ای دارد. این سوره در قرآن کریم به عنوان یکی از سوره‌های میانی قرار دارد و به دلیل داستان‌های متعدد و پرمعنایش، همواره مورد توجه مفسران و محققان بوده است (6). علاوه بر این، سوره کهف به عنوان یکی از سوره‌هایی شناخته می‌شود که خواندن آن در روز جمعه توصیه شده است. این سنت نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه والای این سوره در میان مسلمانان است (7).

داستان‌های موجود در سوره کهف

داستان اصحاب کهف

داستان اصحاب کهف یکی از داستان‌های برجسته سوره کهف است که به مسئله ایمان و پایداری در برابر فشارهای دینی می‌پردازد. این داستان درباره گروهی از جوانان مؤمن است که برای حفظ ایمان خود از ظلم و ستم حاکم زمانه به غاری پناه می‌برند و به خواب عمیقی فرو می‌روند که چندین سال به طول می‌انجامد (1). این داستان نمادی از انزوا و دوری از فتنه‌های دینی برای حفظ ایمان است و در ادبیات عرفانی نیز به عنوان مثالی از صبر و استقامت در راه خداوند مورد استفاده قرار گرفته است.

داستان موسی و خضر

داستان موسی و خضر به جستجوی حکمت و دانشی پرداخته که فراتر از درک معمول بشر است. موسی، پیامبر خداوند، به دنبال یافتن خضر می‌رود تا از حکمت او بهره‌مند شود. در طول این سفر، موسی با حوادثی مواجه می‌شود که در ابتدا برایش غیر قابل درک هستند، اما خضر با توضیحات خود نشان می‌دهد که همه چیز بر اساس حکمتی الهی و فراتر از درک انسانی انجام شده است (2). این داستان به مفهوم جستجوی دانش و حکمت و همچنین پذیرش اراده الهی اشاره دارد و در تفسیرهای عرفانی به عنوان نمونه‌ای از نیاز بشر به هدایت و علم الهی مورد بررسی قرار گرفته است.

داستان ذو القرنین

داستان ذو القرنین به مسئله حکومت و عدالت می‌پردازد. ذو القرنین به عنوان یک حاکم عادل و قدرتمند معرفی می‌شود که سرزمین‌های مختلف را می‌پیماید و با عدالت و حکمت بر آن‌ها حکومت می‌کند. او در نهایت به سرزمینی می‌رسد که مردم آن از ظلم و ستم یا جوج و مأجوج رنج می‌برند و ذو القرنین با ساختن سدی محکم، آن‌ها را از شر این فتنه‌ها نجات می‌دهد (3). این داستان نمادی از عدالت، قدرت و حکمرانی صحیح است و در فلسفه سیاسی اسلامی به عنوان الگویی برای حاکمان مورد بحث قرار گرفته است.

تفسیرهای عرفانی سوره کهف

مفاهیم روحانی و معنوی در داستان اصحاب کهف

داستان اصحاب کهف به طور خاص در تفسیرهای عرفانی جایگاه ویژه‌ای دارد. اصحاب کهف نمادی از جستجوی روحانی و پناه بردن به خداوند برای حفظ ایمان در برابر فتنه‌ها و ناملايمات دنیوی هستند. بر اساس نظر ابن عربی، اصحاب کهف نمایانگر انسان‌هایی هستند که با ترک دنیا و پناه



بردن به غار (که به معنای پناه بردن به دل خود است)، به دنبال حقایق معنوی و دستیابی به مقام قرب الهی می‌باشند (1). این داستان به اهمیت تزکیه نفس و ریاضت‌های روحانی برای رسیدن به کمال اشاره دارد.

تفسیر عرفانی داستان اصحاب کهف تأثیر عمیقی بر تفکر عرفانی و روش‌های سلوک دارد. عارفان بر این باورند که همانند اصحاب کهف، هر فرد سالک باید از فتنه‌ها و وسوسه‌های دنیوی دوری کرده و به خلوت و تأمل درونی پردازد تا به حقیقت و معرفت الهی دست یابد. این تفسیر به ویژه در آثار عارفان بزرگی همچون مولانا و حافظ به چشم می‌خورد که با استفاده از این داستان، به بیان مفاهیم عمیق عرفانی و اهمیت انزوا و خلوت پرداخته‌اند (3).

تفسیر عرفانی داستان موسی و خضر

داستان موسی و خضر در تفسیرهای عرفانی به عنوان نمادی از جستجوی حکمت و دانش باطنی شناخته می‌شود. بر اساس نظر قشیری، موسی نماینده علم ظاهری و شریعت است، در حالی که خضر نماد علم باطنی و حکمت الهی است. سفر موسی به همراه خضر نشان‌دهنده نیاز انسان به ترکیب دانش ظاهری و باطنی برای رسیدن به کمال است (2). این داستان تأکید می‌کند که علم ظاهری به تنهایی کافی نیست و انسان باید به دنبال حکمت الهی و دانش باطنی نیز باشد.

پیام‌های اخلاقی و معنوی این داستان بسیار عمیق و چندلایه هستند. از جمله این پیام‌ها می‌توان به اهمیت صبر و تسلیم در برابر اراده الهی، پذیرش حکمت الهی حتی در مواقعی که قابل درک نیست، و جستجوی دانش و حکمت به عنوان یک وظیفه دینی اشاره کرد. تفسیر عرفانی این داستان نشان می‌دهد که حتی پیامبران نیز نیازمند هدایت و ارشاد الهی هستند و باید با تواضع و فروتنی به دنبال دانش باشند (1).

تفسیر عرفانی داستان ذو القرنین

داستان ذو القرنین در تفسیرهای عرفانی به عنوان نمادی از قدرت و عدالت الهی شناخته می‌شود. ذو القرنین در این داستان نماینده حاکمی است که با عدالت و حکمت بر مردم حکومت می‌کند و با استفاده از قدرت خود، مردم را از شر یاجوج و ماجوج نجات می‌دهد. بر اساس نظر ابن عربی، ذو القرنین نمادی از انسان کامل است که با تکیه بر قدرت الهی و حکمت، به اصلاح و هدایت مردم می‌پردازد (6).

تحلیل عرفانی داستان ذو القرنین به بررسی نقش حاکم عادل و وظایف او در جامعه پرداخته و نشان می‌دهد که قدرت و عدالت باید همراه با حکمت و رحمت باشد. در این تفسیر، ذو القرنین به عنوان نمونه‌ای از رهبری الهی و عادلانه مطرح می‌شود که توانسته است با استفاده از دانش و قدرت الهی، به مقابله با ظلم و ستم پردازد. این تفسیر تأکید دارد که رهبران باید با تکیه بر اخلاق و عدالت الهی، به خدمت مردم و جامعه پردازند (3).

تأثیر تفسیرهای عرفانی بر فلسفه سیاسی اسلامی

مفهوم حکومت در اسلام

حکومت در اسلام بر مبنای اصول و ارزش‌های الهی استوار است. در فلسفه سیاسی اسلامی، حکومت به عنوان یک امانت الهی تلقی می‌شود که باید بر اساس عدالت، تقوا و خدمت به مردم اداره شود. بر اساس نظریه پردازان اسلامی، از جمله الماوردی و ابن‌خلدون، حاکم باید ویژگی‌هایی چون عدالت، علم، تقوا و شجاعت را دارا باشد (8). این ویژگی‌ها تضمین می‌کنند که حاکم می‌تواند به بهترین نحو ممکن وظایف خود را انجام دهد و حقوق مردم را رعایت کند.

نقش عدالت در فلسفه سیاسی اسلامی

عدالت یکی از اصول اساسی و مرکزی در فلسفه سیاسی اسلامی است. در واقع، عدالت نه تنها به عنوان یک ارزش اخلاقی، بلکه به عنوان یک اصل راهبردی برای حکمرانی و مدیریت جامعه در نظر گرفته می‌شود. به اعتقاد فارابی، حکومت باید به گونه‌ای باشد که عدالت را در همه جنبه‌های زندگی اجتماعی و فردی برقرار سازد و تضمین کند که حقوق و وظایف افراد به طور مساوی رعایت شود (1). این مفهوم عدالت در قرآن و احادیث نیز به طور گسترده مطرح شده و به عنوان یکی از اهداف اصلی حکومت اسلامی شناخته می‌شود.

تأثیر داستان اصحاب کهف بر فلسفه سیاسی

مفهوم آزادی و رهایی

داستان اصحاب کهف در تفسیرهای عرفانی به عنوان نمادی از آزادی و رهایی از ظلم و ستم دنیوی تفسیر شده است. این داستان نشان می‌دهد که چگونه گروهی از جوانان برای حفظ ایمان خود از فتنه‌ها و فشارهای حاکم فرار کرده و به غاری پناه می‌برند. این مفهوم در فلسفه سیاسی اسلامی به اهمیت آزادی فردی و حق انتخاب برای زندگی بر اساس ایمان و اعتقادات دینی تأکید دارد (1). آزادی در اینجا به معنای رهایی از ظلم و فشارهای ناعادلانه است که توسط حاکمان ظالم اعمال می‌شود.

مقایسه با نظرات فلسفه سیاسی غربی

مفهوم آزادی و رهایی در داستان اصحاب کهف با نظرات فلسفه سیاسی غربی نیز قابل مقایسه است. در فلسفه سیاسی غربی، به ویژه در نظریات جان لاک و جان استوارت میل، آزادی فردی به عنوان یکی از حقوق اساسی انسان‌ها تلقی می‌شود. با این حال، تفاوت‌های مهمی بین این دو رویکرد وجود دارد. در حالی که فلسفه سیاسی اسلامی بر مبنای اصول دینی و اخلاقی استوار است، فلسفه سیاسی غربی بیشتر بر مبنای حقوق بشر و اصول سکولار بنا شده است (2). این تفاوت‌ها نشان‌دهنده رویکردهای مختلف به مفهوم آزادی و حقوق فردی در دو سنت فلسفی مختلف است.

تأثیر داستان موسی و خضر بر فلسفه سیاسی

نقش رهبر و پیرو



داستان موسی و خضر در تفسیرهای عرفانی به بررسی نقش رهبر و پیرو و اهمیت هدایت و ارشاد الهی در حکمرانی می‌پردازد. موسی به عنوان رهبر دینی، در جستجوی حکمت و دانش باطنی به دنبال خضر می‌رود که نماد حکمت الهی است. این داستان نشان می‌دهد که حتی رهبران نیز نیازمند هدایت و ارشاد الهی هستند و باید با تواضع و فروتنی به دنبال دانش و حکمت باشند (1). این مفهوم در فلسفه سیاسی اسلامی به اهمیت رهبرانی با ویژگی‌های حکمت و علم الهی تأکید دارد.

مفهوم علم و حکمت در حکومت

مفهوم علم و حکمت در حکومت یکی از اصول اساسی فلسفه سیاسی اسلامی است. این اصل بیان می‌کند که حاکمان باید دارای علم و حکمت باشند تا بتوانند به بهترین نحو ممکن جامعه را اداره کنند و عدالت را برقرار سازند. بر اساس نظریه فارابی، حکومت ایده‌آل حکومتی است که توسط حاکمانی حکیم و دانشمند اداره می‌شود که توانایی تشخیص صحیح و غلط را دارند و می‌توانند تصمیمات درست و عادلانه بگیرند (1). این مفهوم در داستان موسی و خضر به خوبی نمایش داده شده است و نشان‌دهنده اهمیت علم و حکمت در حکمرانی است.

تأثیر داستان ذو القرنین بر فلسفه سیاسی

مفهوم قدرت و عدالت

داستان ذو القرنین به بررسی مفهوم قدرت و عدالت در حکمرانی می‌پردازد. ذو القرنین به عنوان یک حاکم عادل و قدرتمند، با استفاده از قدرت خود به نجات مردم از ظلم یا جوج و مأجوج می‌پردازد و با عدالت و حکمت بر آن‌ها حکومت می‌کند (3). این داستان نشان می‌دهد که قدرت باید همراه با عدالت و حکمت باشد تا بتواند به بهترین نحو ممکن در خدمت مردم قرار گیرد و از آن‌ها در برابر ظلم و ستم حفاظت کند.

مدیریت و حکمرانی

داستان ذو القرنین همچنین به بررسی مفهوم مدیریت و حکمرانی صحیح می‌پردازد. ذو القرنین با استفاده از دانش و حکمت الهی، به ساختن سدی محکم می‌پردازد تا مردم را از شر یا جوج و مأجوج نجات دهد. این داستان نشان‌دهنده اهمیت مدیریت صحیح و استفاده از منابع و امکانات به بهترین نحو ممکن برای خدمت به جامعه است (6). در فلسفه سیاسی اسلامی، مدیریت صحیح و حکمرانی عادلانه به عنوان یکی از اصول اساسی حکمرانی مورد تأکید قرار گرفته و به اهمیت دانش و حکمت در مدیریت جامعه پرداخته شده است.

نقد و بررسی تفسیرهای معاصر

تفسیرهای معاصر از سوره کهف

تفسیرهای معاصر سوره کهف نسبت به تفسیرهای سنتی دارای تفاوت‌های قابل توجهی هستند. در تفسیرهای سنتی، معمولاً به جنبه‌های ظاهری و تاریخی داستان‌ها پرداخته شده و تمرکز بیشتری بر روی مباحث فقهی و کلامی بوده است. برای مثال، تفسیر المیزان اثر علامه طباطبایی و تفسیر روح المعانی اثر آلوسی به بررسی جزئیات تاریخی و شریعتی داستان‌ها پرداخته‌اند (9).



در مقابل، تفسیرهای معاصر تمایل دارند به جنبه‌های اجتماعی، روانشناختی و فلسفی داستان‌ها بپردازند. بر اساس تحقیقات Hidayat (۲۰۲۳)، تفسیرهای معاصر اغلب به دنبال یافتن ارتباطات بین داستان‌های سوره کهف و مسائل معاصر اجتماعی و سیاسی هستند. این تفسیرها تلاش می‌کنند تا با توجه به تغییرات و تحولات اجتماعی و فرهنگی، مفاهیم جدیدی از داستان‌ها استخراج کنند که با شرایط کنونی جوامع اسلامی همخوانی داشته باشد (10).

تحلیل انتقادی

تحلیل انتقادی تفسیرهای معاصر نشان می‌دهد که این تفسیرها از یک سو تلاش می‌کنند تا به نیازهای معاصر پاسخ دهند و از سوی دیگر با چالش‌هایی نیز مواجه هستند. یکی از نقاط قوت تفسیرهای معاصر، توانایی آن‌ها در ارتباط دادن مفاهیم قرآنی با مسائل روزمره و اجتماعی است. به عنوان مثال، تفسیرهای معاصر داستان اصحاب کهف را به عنوان نمادی از مقاومت در برابر ظلم و حمایت از حقوق بشر تفسیر می‌کنند (4). با این حال، نقدهایی نیز به تفسیرهای معاصر وارد است. برخی از منتقدان معتقدند که این تفسیرها گاهی به تفاسیر سطحی و غیر علمی از مفاهیم قرآنی می‌پردازند و از عمق و معنای اصیل داستان‌ها فاصله می‌گیرند (5). به علاوه، برخی از تفسیرهای معاصر ممکن است به دلیل تمرکز بر مسائل روزمره، از اصول و ارزش‌های اساسی قرآن فاصله بگیرند و به نوعی تفسیرهای ایدئولوژیک تبدیل شوند که ممکن است با اهداف و مقاصد اصلی قرآن ناسازگار باشد (3).

تأثیر تفسیرهای معاصر بر فلسفه سیاسی اسلامی

نقش تفسیرهای جدید در شکل‌دهی به افکار سیاسی امروز

تفسیرهای معاصر سوره کهف نقش مهمی در شکل‌دهی به افکار سیاسی و اجتماعی جوامع اسلامی امروز دارند. این تفسیرها با تأکید بر مفاهیمی مانند عدالت، آزادی، حقوق بشر و مقاومت در برابر ظلم، به ترویج ارزش‌های دموکراتیک و حقوق بشری در جوامع اسلامی کمک می‌کنند (6). به عنوان مثال، تفسیرهای جدید داستان ذوالقرنین را به عنوان نمادی از حکومت عادلانه و مردمی تفسیر می‌کنند که باید با مشارکت و همبستگی اجتماعی همراه باشد (3).

چالش‌ها و فرصت‌ها

تفسیرهای معاصر با چالش‌ها و فرصت‌های زیادی مواجه هستند. از یک سو، این تفسیرها می‌توانند به نوسازی و بروزرسانی فلسفه سیاسی اسلامی کمک کنند و مفاهیم جدیدی را وارد گفتمان‌های سیاسی و اجتماعی اسلامی کنند. این تفسیرها می‌توانند به تقویت حقوق بشر، دموکراسی و عدالت اجتماعی در جوامع اسلامی کمک کنند (4).

از سوی دیگر، تفسیرهای معاصر با چالش‌هایی مانند اتهامات به تحریف مفاهیم قرآنی و فاصله گرفتن از اصول و ارزش‌های اصلی قرآن مواجه هستند. برخی از منتقدان معتقدند که تفسیرهای معاصر ممکن است به نوعی بازتاب‌دهنده ایدئولوژی‌های غربی باشند و با فرهنگ و ارزش‌های



اسلامی ناسازگار باشند (5). علاوه بر این، تفسیرهای معاصر نیازمند یک روش‌شناسی دقیق و علمی هستند تا بتوانند به طور معتبر و مؤثر به بررسی و تحلیل مفاهیم قرآنی پردازند (3).

نتیجه‌گیری

این مقاله به بررسی تفسیرهای عرفانی سوره کهف و تاثیر آنها بر فلسفه سیاسی اسلامی پرداخته است. در بخش‌های مختلف مقاله، ابتدا به معرفی و تحلیل سوره کهف و داستان‌های آن پرداخته شد. سپس، تفسیرهای عرفانی از این داستان‌ها مورد بررسی قرار گرفت و تأثیرات آنها بر تفکر عرفانی تحلیل شد. در نهایت، تأثیر این تفسیرها بر فلسفه سیاسی اسلامی و چگونگی شکل‌گیری مفاهیم سیاسی و اجتماعی در جوامع اسلامی بررسی گردید. نتایج این مطالعه نشان داد که تفسیرهای عرفانی سوره کهف می‌توانند به درک عمیق‌تر از مفاهیم و پیام‌های این سوره کمک کنند. این تفسیرها نشان‌دهنده ارتباط عمیق بین اصول عرفانی و فلسفه سیاسی اسلامی هستند و می‌توانند به تقویت مفاهیم عدالت، آزادی و حکمرانی عادلانه در جوامع اسلامی کمک کنند.

تفسیرهای عرفانی سوره کهف نقش بسیار مهمی در فهم عمیق‌تر از این سوره و پیام‌های آن دارند. این تفسیرها با ارائه دیدگاه‌های جدید و معاصر، به تبیین مفاهیم روحانی و معنوی داستان‌های سوره کهف کمک می‌کنند و می‌توانند به عنوان منبعی غنی برای تقویت تفکر عرفانی و فلسفه سیاسی اسلامی مورد استفاده قرار گیرند. به عنوان مثال، تفسیر داستان اصحاب کهف به عنوان نمادی از مقاومت در برابر ظلم و تلاش برای حفظ ایمان، می‌تواند به ترویج ارزش‌های حقوق بشر و دموکراسی در جوامع اسلامی کمک کند (4).

علاوه بر این، تفسیر عرفانی داستان موسی و خضر نشان می‌دهد که حتی رهبران دینی نیز نیازمند هدایت و حکمت الهی هستند و باید با تواضع و فروتنی به دنبال دانش باشند. این مفهوم در فلسفه سیاسی اسلامی به اهمیت رهبران حکیم و دانشمند تأکید دارد و می‌تواند به تقویت مفاهیم حکمرانی عادلانه و مدیریتی صحیح کمک کند (2).

با توجه به یافته‌های این مطالعه، چندین پیشنهاد برای تحقیقات آینده مطرح می‌شود:

تحلیل تطبیقی بین تفسیرهای سنتی و معاصر: بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌های بین تفسیرهای سنتی و معاصر از سوره کهف می‌تواند به درک بهتر از تحولات و تغییرات در تفسیرهای قرآنی کمک کند. این مطالعات می‌توانند نشان دهند که چگونه تفسیرهای معاصر با توجه به مسائل اجتماعی و سیاسی جدید، مفاهیم جدیدی از داستان‌های قرآنی استخراج می‌کنند.

بررسی تأثیر تفسیرهای عرفانی بر اندیشه‌های سیاسی معاصر: تحلیل چگونگی تأثیر تفسیرهای عرفانی بر اندیشه‌های سیاسی معاصر و نقشی که این تفسیرها در شکل‌دهی به افکار سیاسی و اجتماعی ایفا می‌کنند، می‌تواند به فهم بهتر از ارتباط بین دین و سیاست در جوامع اسلامی کمک کند. مطالعه موردی در جوامع اسلامی مختلف: بررسی تأثیرات تفسیرهای عرفانی سوره کهف در جوامع اسلامی مختلف می‌تواند نشان دهد که چگونه این تفسیرها در فرهنگ‌ها و شرایط اجتماعی متفاوت به کار گرفته شده‌اند و چه نقشی در تقویت مفاهیم عدالت، آزادی و حقوق بشر در این جوامع ایفا کرده‌اند.



تحلیل عمیق تر از مفاهیم عرفانی و باطنی داستان‌ها: پژوهش‌های بیشتر درباره مفاهیم عرفانی و باطنی داستان‌های سوره کهف می‌تواند به درک عمیق تر از این داستان‌ها و پیام‌های آن‌ها کمک کند. این تحلیل‌ها می‌توانند نشان دهند که چگونه این مفاهیم می‌توانند به تقویت تفکر عرفانی و فلسفه سیاسی اسلامی کمک کنند.

تعارض منافع

ندارد.

مشارکت نویسندگان

طبق اظهارات نویسندگان، تمامی نویسندگان در تدوین و نگارش این مقاله نقش یکسانی ایفا نموده و مشارکت برابری داشتند.

References

1. Hakim L. The Development of Muslim Personality in the Light of the Surah Al-Kahf. *Journal of Qur'an and Hadith Studies*. 2023;12(1):1-20.
2. Bakar A. KONTEKSTUALISASI MUNĀSABAH PADA TAFSIR MUSHAFĪ DAN TAFSIR NUZŪLĪ: Analisis Komparatif Antara Tafsir Tarti>b Al-Mus}h}af Dan Tafsir Tarti>b Al-Nuzu>l. *Dialogia*. 2017;14(2):215.
3. Ibrahim M. Issues of Disjunction and Conjunction in Surah Al-Kahf. *Ma'ālim Al-Qur'ān Wa Al-Sunnah*. 2019;15(2):156-71.
4. Fadlillah N, Mahfudh H. Kajian Struktural-Semiotik Ian Richard Netton Terhadap Q.S. Al-Kahf. *Mutawatir*. 2019;9(2):303-22.
5. Hidayat W. Representasi Makna Ideologis Kisah Aşhâb Al-Kahf: Analisis Semiotika Roland Barthes Dalam Surah Al-Kahf. *Mutawatir*. 2020;8(1):170-90.
6. Amrulloh MA, Qalyubi S, Dewi EMP, Zahra DN, Kurniawan R. The Narrative Structure of Ashab Al-Kahf Story. *Arabiyatuna Jurnal Bahasa Arab*. 2022;6(2):555.
7. Amaliya NR, Amalia IP. The Tradition of Reciting Surahs Yasin and Al-Kahf on Friday Night at the Hidayatul Muftadi-Ien Islamic Boarding School in Pekalongan. 2022.
8. Hagag MS. Al-Laam Al-Mufradah Bayna Ittihaadil-Maaddah Wa Ta'daadil-Wadziifah. *Lisanudhad Jurnal Bahasa Pembelajaran Dan Sastra Arab*. 2017;4(2):129.
9. Hakim H. Ethical Conduct Towards Students Implied in Surah Al-Kahf (A Study of Quraish Shihabâ€™s Tafsir Al-Misbah). *Shahih Journal of Islamicate Multidisciplinary*. 2020;5(2).
10. Hidayat FT. Konsep Al-Uzlah Pada Kisah Ashabul Al-Kahfi Pendekatan Tafsir Maqasid Al-Qur'an Pandangan Ibn Āsyūr. *Mozaic Islam Nusantara*. 2023;9(1):55-68.